

# Nešto o izvršenju plana na otvorenim vodama NRH

Dok su ribnjačarstva i dosadašnjih godina sastavljala svoje preliminare (u stvari svoje godišnje planove proizvodnje), dotle za otvorene vode t. j. potoke, rijeke i jezera, nitko nikakovih planova nije sastavljao. Koliko ribe daju naše otvorene vode moglo se je samo zaključivati na osnovu ribarske statistike, koja je često temeljena na nesavjesno unešenim podacima. Koliko bi pak te vode mogle i trebale dati ribe, tek se je nagađalo. God. 1948. je prva godina u kojoj je za slatkovodno ribarstvo u NR Hrvatskoj postavljen plan, što je novost kako za ribarske stručnjake tako i za ribare koji će po tome planu raditi. Planiranjem otvorenih voda određen je svakom izvršiocu plana (državnom preduzeću odnosno ribarskoj organizaciji) zadatak prema kome imade raditi; cilj kojega treba dostići pa i premašiti. Realizacija postavljenog plana će najbolje pokazati njegovu pravilnost i pravilnost njegove razrade. Time će se vidjeti pogreške, a ovogodišnje iskustvo će se moći koristiti kako u planiranju, tako i u radu narednih godina. Time naš prvi plan postaje ujedno i prva škola u tome pogledu.

Osvrnemo li se na podatke o izvršenju plana koje je Ministarstvo ribarstva NRH uspjelo prikupiti za I. i II. tromjesečje o. g. vidimo, da nam ti podaci ne mogu pružiti niti približnu sliku pravog ulova ribe dakle niti ostvarenja plana. Ti podaci nam pokazuju jedino to, da kotarski NO-i još ne polažu dovoljnu pažnju ribarstvu kao privrednoj grani, da ne utječu na teren u pogledu što uspješnijeg ostvarenja plana, niti se dovoljno brinu o planskoj evidenciji. Pored toga se razabire, da nekoje ribarske organizacije uskraćuju davanje podataka o ulovu ribe, ili daju pogrešno odnosno netočno. Evo primjera kako izgledaju dobiveni podaci.

Tek. br.	Kotarski NO	imade zadruga	ribarskih društava	% ostvarenja plana u	
				I. tromj.	II. tromj.
1	Koprivnica	1	—	183	33 (u 2 mjes.)
2	Karlovac	1	—	104	—
3	N. Gradiška	2	—	64	33 (u 1 mjes.)
4	Sl. Brod	1	1	46	90
5	Čakovec	1	—	27	15 (u 2 mjes.)
6	Valpovo	1	1	20	—
7	Osijek	3	2	13	23 (u 2 mjes.)
8	Vinkovci	2	1	5	21 (u 2 mjes.)
9	Ludbreg	—	1	210	60 (u 1 mjes.)
10	Daruvar	—	1	96	64 (u 2 mjes.)
11	Knin	—	1	70	143
12	D. Miholjac	—	1	10	—

Od ukupno 34 planom zadužena kotara samo gornjih 12 je dostavljalo redovito podatke o 12 ribarskih zadruga i 9 ribarskih društava za I. tromjesečje, dok u II. tromjesečju niti ovi nisu redovito podnosili podatke. Neke od ovih podataka bi sigurno bilo dobro provjeriti na terenu. Daljnjih 9 kotareva je dostavljalo tek djelomične podatke, a 14 ih uopće nije dostavilo. To su slijedeći kotarevi: Dugoselo, Sisak, Kutina, Novska, Županja, Vukovar, Đurđevac, Petrinja, Kostajnica, Zagreb, Varaždin, Delnice, Podr. Slatina i Virovitica. Prvih 12 obuhvašaju 23 ribarske zadruge i 6 ribarskih društava, a zadnja 2 imadu samo privatni sektor koji je prema svim izgledima zakazao.

Područja nekih od tih KNO-a su vrlo važna u ribarsko-gospodarskom pogledu.

Da malo razmotrimo prema ovim podacima postignute rezultate.

Naročito dobar rezultat je u I. tromjesečju postigla Ribarska zadruga Drnje, kotar Koprivnica, koja je ostvarila 183% postavljenog plana. U daljnja 2 mjeseca II. tromjesečja nešto podbacuje, no može se očekivati da će postići potpun uspjeh i godišnji plan izvršiti. Pri tome je vrijedno istaknuti, da je ta zadruga agilnošću članstva i pomoću lokalnih vlasti dobro organizirana, ma da nije dobila posebnih direktiva niti pomoći u stručnom organizacijskom pogledu.

Ribarska zadruga Karlovac je u I. tromjesečju plan nešto premašila, dok za II. tromj. nisu primljeni podaci. Ta zadruga uspješno radi od 1945. god. i od nje se sa pravom očekuje da će plan izvršiti.

Ribarsko društvo za kotar Ludbreg iznenađuje sa 210% ostvarenja plana u I. tromj., a 60% samo u jednom mjesecu II. tromj. U koliko su ovi podaci stvarno tačni, društvo će daleko premašiti postavljeni plan. Tu valja napomenuti da su i ribarsko društvo i kotarski NO htjeli plan otkloniti, navodeći da su im ribolovne vode slabe te da nemaju alata ni sposobnih ribara.

Zadruge kotara N. Gradiška i Sl. Brod nisu izvjesno vrijeme imale slobodnog kretanja Savom, što se odrazilo na ulovu. Drugo tromjesečje se znatno popravlja. Svojom produktivnošću Ribarska zadruga Orubica daleko zaostaje za susjednim zadrugama u St. Gradišci i Sl. Brodu, nešto zbog slabijeg ribolovnog područja, no najviše zbog slabe organizacije.

Upada u oči kotar Vinkovci sa najslabijim ostvarenjem plana. Na tome kotaru postoje ribarske zadruge u Cerni i Nijemcima te ribarsko društvo u Vinkovcima. Ovi love ribu na Bosutu. Bosut je bio ribom neobično bogata voda, a i danas je u svome donjem dijelu (područje A. P. Vojvodine). Posljednjih sušnih godina je usljed niskog vodostaja Bosut obrastao podvodnim biljem, koje je štetno po razvoj ribe i omogućava ribolov sa tamo uobičajenim alatima. Bez podizanja vodostaja na Bosutu neće biti moguće ostvariti postavljeni plan. Međutim nije samo to utjecalo na ovako slabo ostvarenje, već se ni ribarske zadruge nisu dovoljno zalagale. Dok je ribarska zadruga Nijemci izjavljivala da ribe nema, istovremeno su navodno ribari iz Morovića dolazili i lovili ribu na njenom ribolovnom području — jer ta nije bila izlovljena.

Kotar Osijek je naše najjače ribolovno područje, a prema podacima je u I. tromj. plan ostvaren tek sa 130% dok se u II. tromj. procenat popravlja. Pretpostavimo li da je plan za prilike u I. tromj. bio nešto prevelik, iskazani % je ipak daleko od realnosti. U II. tromj. se procenat popravlja. U I. tromj. je stvaran ulov bio daleko veći, ali to nije registrirano. Za dokaz tome može nam poslužiti slučaj Ribarske zadruge u Dalju, čijih je nekoliko članova dne 4. III.-o. g. ulovilo oko 1000 kg ribe, a prema izvještaju kotara tokom čitavog marta ulov iznaša 1731 kg. Kod toga je spomenuta zadruga dala negativan izvještaj. Kada se uzme u obzir da su na kotaru 3 zadruge i 2 udičarska društva pa se uspoređi sa napred iznesenim, vidi se koliko je realnosti u izvještaju.

Kod nekih zadruga se vodi vrlo slaba ili čak nikakva evidencija ulova, pošto zadržano niti ne prodaju ribu. Razumljivo je da takove zadruge ne mogu dati nikakvih podataka ili će ovi podaci biti izmišljeni i lažni.

U interesu naše ribarske privrede je da se postignuti rezultati ribolova točno registriraju i priberu, kako bi se na temelju njih moglo s jedne strane pravdati postavljeni plan, a s druge strane koristiti stečena iskustva za budući rad.

Zbog toga bi trebalo da sve ribarske organizacije pravilno shvate plan proizvodnje, kao i važnost planske evidencije te da nastoje u granicama propisa što više ribe uloviti, a svaki kilogram ulovljene ribe evidentirati. Kotarski NO-i trebaju poticati ribarske organizacije na što uspješniji rad, kao i dati im upute za vođenje evidencije. Točnost podataka, koje im organizacije dostavljaju, treba naročito u sumnjivim slučajevima provjeriti.

E. Kapac

## Neka opažanja trbušne vodene zaraze šarana

Odazivajući se pozivu uredništva lista »Ribarstvo Jugoslavije« iznosim nekoliko svojih opažanja o obolenju šarana na ribnjacima u P. sarovini.

Vodena trbušna bolest je kod nas primjećena mjeseca juna 1947. god., u ribnjaku zvanom Silesija, među ribom, koja je bila određena za dvogodišnji pogon.

Prvi znaci oboljenja bili su ovi: Riba je dobila s lijeve i desne strane, ali više na zadnjem dijelu tijela, crvene točkice u veličini zrna kukuruza i to na samoj koži, početkom juna. Sredinom juna je zaraza već prodrla u meso ribe, što je izgledalo kao kozice kod djece: crvena krasta-točka, a oko kraste bijeli vijenac, koji je bio pun neke vode (sukrvica-gnoj). Konecem juna i početkom jula bolest je već prelazila i rijetko smo tada ulovili ribu sa znacima ječe bolesti. Međutim tragovi bolesti bili su vidljivi, jer na mjestu krasta i bijelih vijenaca, ostale su crvenkasto-tamne mrlje, prerastle veoma tankom kožicom. Preko ljeta riba nije ugibala.

Kako smo 30. VIII. prestali sa hranjenjem ribe, to nismo mogli ribu često vidjeti i pratiti znakove ili tragove bolesti. Tek 7. X., kada smo počeli jesenski ribolov, nailazili smo ponovno na znakove bolesti, za koje nismo tada znali, da je u vezi sa istom zarazom. Znakovi su se pokazivali na sasvim drugi način i to većinom kod svih šarana, bez obzira da li su nosili ili nisu znakove ljetne zaraze. Opazili smo, da im je nešto kao razjedalo kožu na leđnim perajama, a kasnije kada je ta kožica već izjedena dublje, nastaje razjedanje kosti u perajama s vrha prema tijelu. Ako se pažljivo je motri, može se razabrati, kao da koščice u peraji imaju u sredini rupicu (kao uzdužnu cijev) kroz koju kao da bolest prodire sve dublje. Ugibanja nije bilo ni za vrijeme jesenskog ribolova.

Po završetku ribolova nismo mogli pratiti dalji razvoj bolesti, naročito s razloga što su ribnjaci (zimov-

njaci) bili zaleđeni. Oko 15. II. 1948. led je već nestao i voda se je zagrijala do 6 i 8 stupanja, dok je temperatura zraka bila 10 do 14 stup. Tada smo opazali svakoga dana po nekoliko dvoljetnih šarana uginulih, a isto tako i uginulog mlada. Nismo na to obraćali mnogo pažnje, jer smo znali da obično sva ona riba, koja u jesen prigodom ribolova bude jače ozlijeđena, u proljeće obično ugine.

Međutim broj uginulih riba se je svakim danom povećavao, pa smo stoga počeli opet na to obraćati više pažnje. Ustanovili smo da je uzrok ugibanja opet bolest, a ne ozlijeđe od jesenskog ribolova. Kod pregleda prvih uginulih riba, koje su vjerojatno još pod ledom uginule, nismo vidjeli tragova, odnosno vanjskih znakova bolesti, pošto su te ribe bile natrulle, uslijed dugog ležanja. Kod svježih uginulih riba mogli su se raspoznati znakovi bolesti. Isticala su se upadnute oči.

Sa ribarenjem smo počeli 13. III. 1948. Ulovili smo 29.914 kom. dvoljetnih šarana u težini od 7.548 kg. Svu ribu sa najmanjim znakovima zarazne bolesti smo odvajali, a u drugi ribnjak smo nasadili na oko zdravih 21.224 kom., odnosno 6.784 kg.

Nasadenu ribu mogli smo svaki dan vidjeti pa smo pratili kretanje i držanje ribe. Tek 23. III. primjetili smo na plićim mjestima manje grupe šarana da se sunčaju, ali su izgledale kao pljesnive t. j. obavijene bijelom prevlakom. Zbog toga smo očekivali ugibanje, koje je stvarno i počelo za nekoliko dana.

Već 31. III. 1948. riba je počela ugibati. To je trajalo sve do 28. IV. 1948. u kojem smo razdoblju pokupili iz toga ribnjaka ukupno 12.361 komad ili 3.831 kg mrtvih šarana, što iznosi 59% nasadene količine ribe. U početku ugibanja temperatura vode je bila 8 stup., a kada je prestalo narasla je na 18,19 i 20 stup. C. Mirko Vegh

## Stanje ribarstva u NR Sloveniji

Za vrijeme okupacije je slovensko ribarstvo silno stradalo. Okupatori i njihovi pomagači su s bombama i vatrenim oružjem uništili 50—60% svih riba. Posebni specijalisti su bili Italijani, koji su za lov upotrebljavali elektriku, kod nas do tada nepoznato sredstvo. Ovo je sredstvo imalo najstrašnji učinak. Bombe su bacali u glavnom u veće i duboke vode, odnosno u malim vodama i virove, gdje su očekivali najviše riba. Na plićine nisu bacali bombe, a u koliko se je i to dogodilo, učinak nije bio tako porazan, kao u dubokim vodama. Zato je značajno, da su se sačuvali lipljani, koji se zadržavaju po plićim brzacima.

Sa elektrikom su naprotiv uništili ribe i na dubokim mjestima i na plićinama. Stoga u vodama, gdje je

upotrebljavano ovo sredstvo za uništenje riba, tamo su bili potoci opustošeni potpuno 100%. Uništen je riblji mlađ, kao i sitna vodena fauna i flora. Porobljavanje takvih voda bi bilo bezuspješno, nego je trebalo pričekati, dok se ponovno razvije riblja hrana.

Poslije oslobođenja bilo je pušteno u slovenske vode preko 3 milijona mlada pastrve i ostalih salmonida. Osim toga bile su u tim vodama posljednje tri godine povoljne prilike za mrijest, jer su korita rijeka i potoka bila pošteđena od poplava uslijed suše. Stoga se je u svim vodama opazalo mnogo ribljega mlada. Sa zadovoljstvom smo ustanovili, da trud državnih ribogojilišta nije bio uzaludan. Pohvalili su se također i ribari, koji